

Chowacz brukwiaczek (*Ceutorhynchus napi* Gyllenhal, 1837)

1. Systematyka

Rząd – chrząszcze (*Coleoptera*)

Rodzina – ryjkowcowate (*Curculionidae*)

Na warzywach kapustowatych występuje kilka gatunków chowaczy, z których największe szkody wyrządzają: chowacz brukwiaczek, czterozębny (*C. quadridens* Panz.), galasówek (*C. pleurostigma* Marsh.), granatek (*C. sulcicollis* Payk.) i podobnik (*C. assimilis* Payk.). Ten ostatni gatunek występuje tylko na plantacjach nasiennych. Największe szkody w uprawach konsumpcyjnych i nasiennych wyrządza chowacz brukwiaczek.

2. Biologia i opis gatunku

Chowacz brukwiaczek występuje w jednym pokoleniu w ciągu roku. Zimuje w stadium chrząszcza pod ściółką lub w ziemi. Na wiosnę, chrząszcze przelatują na pola, gdy temperatura otoczenia przekracza +9°C. Po wstępnym żerowaniu, samice składają pojedyncze jaja do wygryzionego w tkance wgłębienia w części wierzchołkowej młodych roślin lub w formujące się pędy nasienne. Okres składania jaj trwa 2-3 miesiące. Jedna samica składa do 60 jaj. Rozwój larw trwa 30-40 dni. W końcowym stadium, larwy przechodzą do ziemi, gdzie przepoczwarzają się w kolebkach ziemnych, pozostając tam do wiosny.

Morfologia. Chrząszcz jest matowy, koloru ciemnoszarego, bez plamek. Długość ciała wynosi od 3 do 3,5 mm. Pokrywy skrzydeł są pokryte łuszczykami rozmieszczonymi w 3-4 rzędach. Jajo jest białe, owalne, długości do 0,8 mm. Larwa, długości do 4 mm jest łukowato wygięta, beznoga, koloru białego z brązową głową. Poczwarzka biała, do 4 mm długości.

3. Opis uszkodzeń rośliny

Uszkodzane są wczesne i późne odmiany kapusty. Chrząszcze wygryzają otwory w młodych liściach. Istotne szkody gospodarcze wyrządzają larwy. W miejscu złożenia jaja przez samice w wierzchołkowej części rośliny pojawiają się bielejące guzki, spowodowane żerowaniem wylęgających się larw. Wskutek ich żerowania, część wierzchołkowa ulega całkowitemu zniszczeniu; kapusta nie zawiązuje główki. W miejscu uszkodzenia wyrasta rozeta zdeformowanych liści lub kilka szczątkowych główek. Podobne uszkodzenia są wyrządzane na kalafiorze, brokule, kapuście pekińskiej i brukselce. Na plantacjach nasiennych, pędy wyginają się i pękają w miejscu żerowania larw.

Chowacz brukwiaczek – owad dorosły

Chowacz brukwiaczek – uszkodzenia stożka wzrostu

Chowacz brukwiaczek – uszkodzenia stożka wzrostu

4. Metodyka wykonania obserwacji

Proces zasiedlania i opanowywania roślin przez chowacza brukwiaczka jest rozciągnięty w czasie i trwa od 60 do 90 dni. Jest to czas składania jaj i wylęgania się larw. Praktycznie obejmuje on okres po sadzeniu rozsady wczesnych i późnych odmian kapusty, aż do początku formowania główek (od kwietnia do początku lipca). W tym czasie na plantacji przeprowadza się okresowe obserwacje na wybranych roślinach polegające na ustaleniu liczebności szkodników i progu zagrożenia; od fazy 4 liścia do początku formowania główki bądź róż u kalafiora i brokuła (skala BBCH 1/14-19 do głównej fazy rozwojowej 4/41). Ustalenie liczebności szkodników polega na stwierdzeniu obecności chrząszczy w liściach sercowych kapusty wybranych roślin. Są to głównie samice szukające odpowiedniego miejsca do złożenia jaj.

5. Próg zagrożenia i terminy zabiegów

Progiem zagrożenia jest obecność od 2 do 4 chrząszczy chowacza w liściach sercowych roślin. Do lustracji wybiera się 25 kolejnych roślin rosnących w rzędzie bądź w poprzek pola. Obserwacje należy rozpocząć około 1-2 m od brzegu plantacji. Na obszarze do 1 ha wykonuje się obserwacje w ilości 3-4 x po 25 roślin. Przekroczenie progu zagrożenia jest sygnałem do niezwłocznego rozpoczęcia zabiegów ochronnych. Zabieg można ograniczyć do tej części plantacji, w której został przekroczony próg zagrożenia.

6. Ocena szkodliwości

Analizę wykonuje się w okresie formowania główek bądź róż (skala BBCH 4/45-49). Obserwacji podlega ta sama ilość roślin, którą podano w pkt. 5. Każdy następny hektar obejmuje dalsze 25 roślin. Notuje się liczbę roślin bez główek bądź róż lub z rozetą szczytkowych liści, ustalając procent uszkodzeń.

Ocena stopnia uszkodzenia roślin:

- słaby: do 5% uszkodzonych roślin,
- średni: do 10% uszkodzonych roślin,
- silny: powyżej 10% uszkodzonych roślin.